

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

31.10.2024

Буа шәһәре

КАРАР

№ 317 Бк/к

2024 - 2028 елларга Татарстан Республикасы Буа муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү һәм аңа ярдәм итү муниципаль программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга таянып, «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясының 3 өлеше, «Татарстан Республикасында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында» 2010 елның 1 гыйнварындагы 7-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 8 статьясының 2 өлеше, Буа муниципаль районы Уставы нигезендә, Буа муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРЭ:

1. 2024 - 2028 елларга Татарстан Республикасы Буа муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү һәм аңа ярдәм итү муниципаль программасын кушымта нигезендә расларга.

2. Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Башкарма комитетының «2019-2023 елларга Татарстан Республикасы Буа муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү һәм аңа ярдәм итү муниципаль программасын раслау турында» 2019 елның 06 июнендәге 254/ИК — П номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карар Татарстан Республикасының рәсми хокукий мәгълүмат порталында рәсми басылып чыккан көннән законлы көченә керә (<http://pravo.tatarstan.ru/>), шулай ук Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталында урнаштырылырга тиеш (<http://buinsk.tatarstan.ru>).

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Буа муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесе урынбасары А.Р. Вәлиуловка йөкләргә.

Җитәкче

Л.Р.Шакиржанов

**2024 – 2028 елларга Буа муниципаль районында кече һәм урта
эшкуарлыкны үстерү программасы**

Буа шәһәре
2024 ел

I. ПАСПОРТ ПРОГРАММАСЫ

Программа исеме	2024-2028 елларга Татарстан Республикасы Буа муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү муниципаль программасы
Программ аны төп эшләүчелә р	Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы башкарма комитеты
Программ аның максатлар ы һәм бурычлар ы	Программаның максаты-кече һәм урта эшкуарлык субъектларының эшләве һәм үсеше өчен уңай шартлар тудыру, шулай ук аларның Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш бурычларын хәл итүгә керткән өлешен арттыру, шулай ук Буа муниципаль районының Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының конкурентлык сәләтен арттыру. Программаның төп бурычлары булып: 1. Бизнесны нәтижәле үстерүгә комачаулый торган норматив- хокукий, административ һәм оештыру киртәләрен бетерү юлы белән уңайлы эшкуарлык климатын тәэмин итү; 2. Эшмәкәрлек субъектларының финанс ресурсларынан файдалану мөмкинлеген киңәйтү, шул исәптән бюджеттан тыш акчалар жәлеп итү аша; 3. Эшкуарлык субъектларына реаль финанс-мөлкәт һәм оештыру – методик ярдәм күрсәтү; 4. Кече бизнесны үстерү инфраструктурасы объектларын төзү һәм үстерү; 5. Авыл хужалыгы кулланучылар кооперациясен үстерү; 6. Шәхси ярдәмче хужалыкларны үстерү өчен шартлар тудыру 7. Кече бизнесны, социаль эшкуарлыкны үстерүнең өстенлекле юнәлешләренә, шул исәптән коммерциягә карамаган оешмаларның социаль юнәлешле эшчәнлегенә ярдәм итү; 8. Товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр базарына “керү”нең нигезсез административ һәм икътисадый киртәләрен бетерү; бизнес алып бару, базарларны үстерү, жәмгыять ихтияжларын тулырак канәгатьләндерү өчен уңайлы базар мохитен булдыру; икътисадый жайга салу, шул исәптән муниципаль сатып алуларны планлаштыру инструментларынан файдалануны камилләштерү; эшчәнлек нәтижәлелеген бәяләү максатында хакимият органнары, хужалык итүче субъектлар эшчәнлегенә мәгълүмати ачыклыгын булдыру конкуренция дәрәжәсенә йогынты ясый торган субъектларның һәм кулланучыларның икътисадый мәнфәгатьләре хокукларын яклауның 9. Эш белән тәэмин ителмәгән халыкны кече бизнес өлкәсенә жәлеп итү өчен өстәмә стимуллар булдыру
Программ аның максатчан индикато рлары һәм	1. Муниципаль районда теркәлгән кече һәм урта эшкуарлык субъектларының (КУЭ) гомуми саны, бер., 2. Эчке тулаем продуктта кече һәм урта эшмәкәрлек өлеше, % 3. Шәхси эшмәкәрләрне дә киртеп, кече һәм урта эшмәкәрлек өлкәсендә эшләүчеләр саны, кеше, 4. Кече һәм урта предприятиеләр һәм шәхси эшмәкәрләр

күрсәткеч ләре	продукциясе (хезмәт күрсәтүләре) әйләнеше, млн. сум., 5. Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары эшчәнлегеннән берләштерелгән бюджетка салым керемнәре күләме, млн. сум. 6. Катнашучылары МСП субъектлары булган эре заказчылар сатып алулары өлеше, %,
Гамәлгә ашыру срогы	2024 - 2028 еллар
Программ аны Башкаруч ылар	Буа муниципаль районы Башкарма комитетының структур бүлекчәләре, Буа муниципаль районының кече һәм урта эшқуарлык субъектлары, Буа муниципаль районының авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе (киләшү буенча), Буа районының үзәк тикшерү идарәсе ДКУ (киләшү буенча), территориаль статистика бүлеге (киләшү буенча), Буа районының җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы (киләшү буенча)
Финанслау күләмнәре һәм чыганаclar ы	Финанслауның гомуми күләме 470 мең сум, шул исәптән: Буа муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 470 мең сум еллар буенча: 2024-70 мең сум 2025 – 100 мең сум 2026 – 100 мең сум 2027 – 100 мең сум 2028 – 100 мең сум Искәrmә: финанслау күләмнәре фаразланган характерда була һәм, муниципаль бюджет мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтелергә тиеш.
Программаның үтәлешен контрольдә тоту	Программаны гамәлгә ашыру буенча эшләрне координацияләүне Буа муниципаль районы эшқуарларының Координация советы, ярдәм инфраструктурасы вәкилләре һәм барлык кызыксынган яклар катнашында Буа муниципаль районы башкарма комитеты гамәлгә ашыра. Территориаль үсеш бүлеге ел саен программа буенча эшләрнең барышын һәм аларның нәтижәләрен анализлай, карарлар эшли, эшләрнең үтәлеше турында хисаплар карый.
Программаны гамәлгә ашыруның төп нәтижәлә ре	• тулаем территориаль продуктта кече һәм урта бизнес өлешен 22 процентка кадәр арттыру; • уңайлы климатны тәмин итү; • яңа производстволар булдыру; • халыкның мәшгульлеген арттыру; • халык керемнәре үсеше; • бюджетка салым керемнәренең гомуми күләмендә кече эшқуарлык субъектларыннан салым керемнәре өлешен арттыру; • районның товар базарын конкурентлыкка сәләтле продукция һәм җирле җитештерү хезмәтләре белән тәмин итү

II. Кереш

2024-2028 елларга Буа муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү программасы 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон, 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 2 июнендәге 1083-р номерлы боерыгы, 2010 елның 21 гыйнварындагы 7-ТРЗ номерлы, 2015 елның 17 июлендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә эшләнә.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына, шул исәптән социаль эшкуарлыкка ярдәм итү - Россия Федерациясе дәүләт программалары (ярдәмче программалары), Россия Федерациясе субъектларының дәүләт программалары (ярдәмче программалары) һәм муниципаль программалар (ярдәмче программалары) нигезендә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итү инфраструктурасын төзүче Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарының, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының, оешмаларның кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү максатларында гамәлгә ашырыла торган эшчәнлегә, чараларны үз эченә алган, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә юнәлдерелгән (алга таба - Россия Федерациясенә дәүләт программалары (ярдәмче программалары), Россия Федерациясе субъектларының дәүләт программалары (ярдәмче программалары), муниципаль программалар (ярдәмче программалар)).

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына Россия Федерациясе законнары нигезендә теркәлгән һәм федераль законда билгеләнгән шартларга туры килә торган Хужалык жәмгыятьләре, хужалык партнерлыклары, житештерү кооперативлары, авыл хужалыгы кулланучылар кооперативлары, крестьян (фермер) хужалыклары һәм Буа муниципаль районы территориясендә эшчәнлек алып баручы һәм түбәндәге шартларга туры килә торган шәхси эшкуарлар керә:

1) юридик затлар өчен – Күрсәтелгән юридик затларның устав (жыелма) капиталында (пай фондында) Россия Федерациясенә, Россия Федерациясе субъектларының, муниципаль берәмлекләренә, чит ил юридик затларының, чит ил гражданның, ижтимагый һәм дини оешмаларның (берләшмәләренә), хәйрия һәм башка фондларның катнашуының суммар өлеше егерме биш проценттан артмаска тиеш (акционер инвестиция фондлары һәм ябык пай фондлары активларыннан тыш). инвестиция фондлары), кече һәм урта эшкуарлык субъектлары булмаган бер яисә берничә юридик затның катнашу өлеше, егерме биш проценттан артмаска тиеш;

2) узган календарь ел өчен хезмәткәрләренә уртача саны кече һәм урта эшкуарлык субъектларының һәр категориясе өчен хезмәткәрләренә уртача санының түбәндәге чик күрсәткечләренән артмаска тиеш:

а) урта предприятиеләр өчен йөз бердән ике йөз илле кешегә кадәр;

б) кече предприятиеләр өчен йөзгә кадәр кеше; кече предприятиеләр арасында микропредприятиеләр аерылып тора-унбиш кешегә кадәр;

3) таләпләренә берсенә туры килә торган хужалык жәмгыятьләренә, хужалык партнерлыкларының Федераль законда, житештерү кооперативларының, авыл хужалыгы кулланучылар кооперативларының, крестьян (фермер) хужалыкларының һәм индивидуаль эшкуарларның салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә билгеләнә торган алдагы календарь елда эшкуарлык эшчәнлегенә гамәлгә ашырудан алынган Керем барлык гамәлгә ашырыла

торган эшчәнлек төрләрә буенча кулланыла һәм барлык салым режимнары буенча кулланыла, кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының һәр категориясә өчен Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән чик күрсәткечләрдән артмаска тиеш.

- кече предприятиеләр өчен-120-800 млн. сум.

- урта предприятиеләр өчен-801 млн.нан 2 млрд. сумга кадәр.

Кече һәм урта эшкурлык субъектларына ярдәм итү инфраструктурасы булып Россия Федерациясә дәүләт программаларын (ярдәмче программаларын), Россия Федерациясә субъектларының дәүләт программаларын (ярдәмче программаларын), муниципаль программаларны гамәлгә ашырганда дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыру өчен төзелә, үз эшчәнлеген гамәлгә ашыра торган яисә тәмин итүчеләр (башкаручылар, подрядчылар) сыйфатында жәлеп ителә торган коммерцияле һәм коммерциягә карамаган оешмалар системасы тора. Ярдәмче программалар), кече һәм урта эшкурлык субъектлары төзү һәм аларга ярдәм күрсәтү өчен шартлар тудыручы.

Юридик затларга (дәүләт (муниципаль) учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкурларга, шулай ук физик затларга субсидияләр - товарлар, эшләр, хезмәтләр житештерүчеләргә товарлар житештерүгә (сатуга), эшләр башкаруга, күрсәтүгә бәйле рәвештә алынып бетмәгән керемнәрне каплау һәм (яисә) чыгымнарны финанс белән тәмин итү (каплау) максатларында түләүсез һәм кире кайтарылмас нигездә күрсәтелә.хезмәт күрсәтү.

Юридик затларга, индивидуаль эшкурларга, шулай ук физик затларга - товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр түбәндәгеләргә бирелә: жирле бюджеттан - муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органының жирле бюджет турындагы карары һәм аның нигезендә кабул ителә торган жирле администрациянең муниципаль хокукий актлары яисә ул вәкаләт биргән жирле үзидарә органнары актлары белән каралган очракларда һәм тәртиптә. Гамәлдәге законнар нигезендә.

Программада Буа муниципаль районының Кече һәм урта эшмәкәрлек торышына гомуми характеристика бирелде, аның эшчәнлеге, проблемалары һәм төп юнәлешләре чагылыш тапты.

1. 2024-2028 елларга Буа муниципаль районында кече һәм урта эшкурлыкны үстерү муниципаль программасының максатлары һәм бурычлары

Программаның төп максатлары булып түбәндәгеләр тора:

- Буа муниципаль районының тулаем территориаль продуктында эшкурлык секторы өлешен арттыру,
- район бюджетына салымнар һәм башка түләүләр керүне арттыру,
- кече бизнес өлкәсендә эшләүчеләрнең саны арту.

Куелган максатка ирешү өчен түбәндәге беренче чираттагы бурычларны хәл итү таләп ителә:

1. Район территориясендә кече һәм урта эшкурлык субъектларын үстерү өчен уңайлы мохит булдыру.

2. КУЭ субъектларына, шул исәптән бизнес алып баруның заманча технологияләрен кертү буенча социаль эшмәкәрлеккә мәғлүмати һәм консультацион ярдәм күрсәтү.

3. Кече һәм урта эшқуарлык субъектлары тарафыннан күрсәтелә торган товарлар һәм хезмәтләр спектрын киңәйтү өчен шартлар тудыру.

4. КУЭ субъектлары үсешенә муниципаль мониторинг оештыру.

5. КУЭ субъектларының үз эшчәнлекләрендә кирәкле ресурслардан (мөлкәт, Мәгариф һ.б.) файдалана алуын тәмин итү.

2. Буа муниципаль районында агымдагы вәзгыятьне анализлау, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү проблемаларын бәяләү.

Эшмәкәрлек Буа муниципаль районының икътисадый һәм социаль бурычларын хәл итүдә мөһим роль уйный, чөнки яңа эш урыннары булдыруга, кулланучылар базарын товарлар һәм хезмәтләр белән баеуга, конкурентлык мохите булдыруга ярдәм итә, район халкының икътисадый мөстәкыйльлеген, салым керемнәренә тотрыклылыгын тәмин итә. Эшмәкәрлекне үстерү Буа муниципаль районының социаль-икътисадый үсешендә өстенлекле бурычларның берсе булып тора. Нәкъ менә кече һәм урта эшмәкәрлек өлкәсендә яңа урта сыйныф формалаша – гражданлык җәмгыятье формалашуның нигезе, аңа соңгы вакытта бик күп игътибар бирелә.

Кече һәм урта эшмәкәрлек-бизнесның динамикалы рәвештә үсә торган секторы, ул күп очракта районның икътисадый үсеш темпларын, тулаем территорияль продуктның структурасын һәм сыйфатын, халыкның мәшгульлек торышын һәм социаль тотрыклылыкны тәмин итүне билгели.

Аның мөһим үзенчәлекләре булып инвестицияләргә тиз үзләштерү сәләте, әйләнештәге акчаларның югары әйләнештә булуы, актив инновацион эшчәнлек тора. Шул ук вакытта бизнесның бу төрөнә чагыштырмача түбән керемлелек, хезмәтнең югары интенсивлыгы, яңа технологияләргә кертүдә кыенлыктар, үз ресурсларының чикләнгән булуы һәм кискен конкурентлык көрәшендә куркынычның артуы хас.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, урта сроклы перспективада икътисадый үсешнең тотрыклылыгы нәкъ менә реаль секторда кече һәм урта эшмәкәрлек үсеше дәрәжәсенә бәйле.

Хәзерге вакытта Буа районы территориясендә 1175 кече һәм урта эшмәкәрлек субъекты теркәлгән, шуларның 976сы – шәхси эшмәкәрләр, кече предприятиеләр саны 197, урта предприятиеләр саны 2. Үзмәшгульләр саны 3158 кеше тәшкил итә.

Районның кече һәм урта бизнесында 5486 кеше, ягъни районда эшләүчеләрнең гомуми саныннан 17% ы эшли.

Таблица 1

Буа муниципаль районының эшқуарлык өлкәсен үстерүнең төп тенденцияләре

Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге				2024 (бәя)
		2021	2022	2023	
Урта предприятиеләр саны	бер.	4	4	2	2
Кече предприятиеләр саны	бер.	189	204	199	200
Шәхси эшмәкәрләр саны	бер.	960	941	976	1000

Барлыгы кече һәм урта эшкуарлык субъектлары	бер.	1153	1149	1177	1202
% узган елга МБ	%	99,5	99,7	102,4	102,1
«Үзмәшгульләр» саны	бер.	1766	2426	3158	3500
Эчке тулаем продуктта кече һәм урта эшкуарлык субъектлары өлеше	%	21,8	25,2	19,8	20
Урта предприятиеләр хезмәткәрләренең уртача исемлек саны	кеше	393	368	320	300
Кече предприятиеләр хезмәткәрләренең уртача исемлек саны	кеше	897	982	1050	1200
Барлык предприятиеләр һәм оешмалар хезмәткәрләренең уртача исемлек санында кече, урта предприятиеләр һәм шәхси эшмәкәрләр хезмәткәрләренең уртача исемлек санының өлеше	%	14,3	15,4	17	17,2

Кече предприятиеләрне дәүләт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алу системасына кертү-базар мөнәсәбәтләрен үстерү өчен уңайлы шарт, ул югары квалификацияле яңа эш урыннары булдыруны тәмин итәргә, кече һәм эре предприятиеләрнең хезмәттәшлегенә ярдәм итәргә сәләтле. Дәүләт һәм муниципаль заказ системасы шактый үтә күренмәле һәм ачык.

РФнең 44-ФЗ номерлы Законының 30 ст. нигезендә конкурс процедуралары үткәрелә, аларда заказны урнаштыруда кече эшмәкәрлек субъектлары гына катнаша. 2023 елда кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары өчен сату һәм котировкалар нәтижәләре буенча барлыгы 117 млн.34 мең 235 сумлык 159 муниципаль контракт төзелгән, ягъни барлык контрактлар суммасының 61,3% ы.

Кече бизнес субъектларын финанслауның традицион чыганаклары тотрыклы үсә. Банклар бюджет алдында бурычлары булмаган һәм салым документларында рәсми декларацияләнган финанс-тотрыклы хәлдә булган предприятиеләргә кредитлар бирәләр. Бу, үз чиратында, кече эшмәкәрлек субъектларыннан салым керемнәре исәбенә бюджет керемнәренең артуына китерә.

Кече һәм урта предприятиеләрдә икътисадта эшләүчеләрнең уртача еллык саны 2023 елда 1307 кеше тәшкил итте, бу икътисадта эшләүчеләрнең гомуми саныннан 6% һәм районда эшләүчеләрнең гомуми саныннан 15% тәшкил итә.

2023 елда район буенча кече һәм урта эшкуарлыкта уртача айлык хезмәт хакы 28 864,21 сум тәшкил иткән.

Хәзерге вакытта ирешелгән эшкуарлык үсеше дәрәжәсе тиз арада яңа эш урыннары булдыру, базарда ихтыяжны һәм тәкъдимне жанландыру, халыкның икътисадый актив өлешенең шәхси эшкуарлык инициативасы исәбенә мөстәкыйль керем чыганаклары барлыкка килү өчен җитәрлек түгел.

Соңгы елларда кече һәм урта предприятиеләрнең тармак структурасы үзгәрмәде диярлек. Эшчәнлекнең җитештерүчән булмаган өлкәсе (беренче чиратта сәүдә) җитештерү өлкәсенә караганда күбрәк җәлеп итүчән булып кала бирә. Хәзерге вакытта район халкының ихтыяжы зур – җитештерү предприятиеләре юк, ял итү һәм ял итү урыннары аз. Азык-төлек, төзелеш эшләнмәләре җитештерүдә, туристлык индустриясен үстерүдә эшмәкәрләр

өчен буш урын кала.

Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының эшчәнлеге, бигрәк тә житештерү өлкәсендә, күбесенчә башкарма хакимият органнары гамәлләренә бәйле. Программаның төп чаралары, беренче чиратта, эшмәкәрлекне үстерүне тоткарлый торган проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелгән.:

- кече эшмәкәрлекне финанслауның үсеш алмавы;
- үз-үзеңне финанслау механизмнары булмау (кредит берлекләре, үзара иминиятләштерү жәмгыятьләре һ. б.);
- эшмәкәрләрнең ышанычлы социаль якланганлыгы һәм иминлеге булмау;
- кече һәм урта бизнесның базар һәм дәүләт структуралары белән үзара хезмәттәшлеген оештыру проблемалары;
- кече эшмәкәрлек субъектларының гамәлдәге законнардагы үзгәрешләр турында мәгълүмат житәрлек булмавы, Кече эшмәкәрлекне үстерү юлында административ киртәләр.

Эшкуарлык эшчәнлеге субъектлары ягыннан карарлар кабул итүне таләп итә торган проблемалар булып:

- кече эшкуарлык субъектларының югары булмаган социаль жаваплылыгы (ялланып эшләүчеләр белән хезмәт мөнәсәбәтләрен рәсмиләштермәү, хезмәткә түләү фондын киметү һәм аны «конверт» рәвешендә түләү, мәжбүри пенсия иминияте һәм социаль иминият турындагы законнарны үтәмәү);

- кече эшмәкәрлек субъектлары эшчәнлек алып бара торган икътисад тармакларының диспропорциясе (эшмәкәрләр житештерү белән шөгыльләнми, ә сәүдә өлкәсе алга киткән).

Районда булган каршылыкларны жиңеп чыгу һәм кече һәм урта эшкуарлыкны алга таба алга таба үстерү бары тик мәгълүмат, консультация, финанс юнәлешләрендә комплекслы һәм адреслы ярдәм күрсәтү, мөлкәт белән тәмин итү, эшлекле хезмәтләр күрсәтү, эшлекле багланышлар урнаштыру һәм кооперация, шулай ук башка юнәлешләрдә ярдәм күрсәтү юлы белән аны үстерү өчен уңай шартлар тудыру буенча урыннарда максатчан эшләү нигезендә генә мөмкин. Эшмәкәрләрдә коллектив ихтыяж туарга мөмкин булган аспектларда. Программа билгеләнгән максатларга ирешү өчен жирле хакимият органнарының тырышлыкларын берләштерергә һәм оптимальләштерергә мөмкинлек бирәчәк.

Бизнес алып баруның гомуми шартлары кече эшмәкәрлек субъектлары эшчәнлегенә төрлечә йогынты ясый торган күп санлы факторлардан тора. Эшкуарлык эшчәнлегенә йогынтысын һәм йогынтысын бәяләү өчен аларның эшкуарлык эшчәнлегендәге аеруча кискен проблемаларны аерып күрсәтергә (билгеләргә) мөмкин.

Иң еш телгә алынган проблемалар арасында: салым салуның югары дәрәжәсе, финанс средстволарының житмәве, кулланучыларның түли алмавы, предприятие продукциясенә ихтыяжның житәрлек булмавы. Шулай ук кредит алуда кыенлыктар һәм квалификацияле кадрлар житмәү алдынгы позицияләрдә тора. Предприятиенә тотрыклы эшләве өчен мәгълүматка ия булу, коммерция һәм юридик мәсьәләләр буенча консультация бирү дә мөһим фактор булып тора.

Социаль-икътисади проблемалардан тыш, кече эшмәкәрлек вәкилләре бизнес алып баруны катлауландыра торган административ киртә барлыгын хәбәр итә.

2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә һәм кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итү һәм аны үстерү өлкәсендәге

эшчәнлекне координацияләү эшен оештыру максатларында Буа муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итү һәм аны үстерү мәсьәләләре буенча Координация советы составы төзелде һәм расланды. Совет составы муниципаль район башлыгы тарафыннан сайланып расланды (редакциядә Буа муниципаль районы Башлыгының 14.03.2014 ел, № 36 карары). Совет рәисе, совет рәисе урынбасары, Советның җаваплы сәркатибе һәм совет эшендә иҗтимагый башлангычларда катнашучы Совет әгъзалары (район эшмәкәрләре) составында төзелде.

Эшлекле очрашуларда җир кишәрлеге бүлөп бирү, төзелешкә рөхсәт бирү, кече һәм урта бизнесның федераль һәм төбәк программалары буенча субсидияләр бирү мәсьәләләре карала. Аларны хәл итү чаралары: консультация, аңлату эшләре, эшкуарларга ярдәм программасында катнашу шартлары, дәүләт ярдәмен кабат алу мөмкинлеге турында, катгый хисаплылык шартларын үтәгәндә аңлатыла, алынган субсидияләр буенча хисаплылык төзүдә ярдәм күрсәтелә, лизинг компанияләрен сайлауда гамәли ярдәм күрсәтелә, җиһазлар эзләүдә ярдәм күрсәтелә һ. б.

3. Икътисадның төрле тармакларында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү

Районда кече һәм урта бизнесның төп өлеше сәүдә өлкәсенә туры килә - 36%, транспортлау һәм саклау – 26%, авыл хужалыгы – 13%, төзелеш – 6,5%, эшкәртү сәнәгатьләре – 4%.

Таблица 3

Икътисадый эшчәнлек төре	Кече предприятиеләр саны (микропредприяти еләрне дә кертеп), берәмлекләр саны	Шәхси эшмәкәрләр саны, берәмлекләр
Авыл хужалыгы	17	133
Файдалы казылмалар чыгару	2	
Эшкәртү сәнәгатьләре	23	26
Электр энергиясе, газ һәм пар белән тәэмин итү; һаваны кондиционерлау	2	
Су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу, калдыкларны җыюны һәм утильләштерүне оештыру, пычрануларны бетерү эшчәнлеге	7	
Төзелеш	36	40
Күмәртәләп һәм ваклап сату; автотранспорт чараларын һәм мотоциклларны ремонтлау	51	367
Транспортировкалау һәм саклау	25	283
Кунакханәләр һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре эшчәнлеге	4	1
Мәгълүмат һәм элемент өлкәсендәге эшчәнлек	1	11
Финанс һәм иминият эшчәнлеге	1	
Күчемсез мөлкәт белән операцияләр буенча эшчәнлек	9	
Һөнәри, фәнни һәм техник эшчәнлек	9	21
Административ эшчәнлек һәм өстәмә хезмәтләр күрсәтү	2	

Сәламәтлек саклау һәм социаль хезмәтләр өлкәсендәге эшчәнлек	8	
Башкалар	2	94
БАРЛЫГЫ	199	976

Бүген икътисад үсешенә иң өстенлекле юнәлешләреннән берсе-житештерү. Районда шәхси эшмәкәрлек өчен сәүдә тармагы аеруча кызыклы. Хәзерге базар халыкның азык-төлек һәм сәнәгать товарларына, төзелеш материалларына, катлаулы көнкүреш техникасына һәм төрле юнәлештәге хезмәтләргә ихтыяжын канәгатьләндерә.

Районда авыл хужалыгы тармагында кече эшмәкәрлек 110нан артык крестьян-фермер хужалыгында актив эшли. 2024 елның 1 гыйнварына районның крестьян-фермер хужалыкларында 37134 га сөрүлек җирләре исәпләнә. 2023 елда районның крестьян - фермер хужалыклары тарафыннан 70962 тонна ашлык, 1604 тонна яшелчә, 459 тонна бәрәңгә җитештерелгән.

Бу юнәлештә эшчәнлекне үстерү өчен инициативалы һәм хезмәт сөючән кешеләр өчен «Гаилә фермаларын үстерү», «Агростартап» программалары гамәлдә.

Программалар гамәлдә булган чорда 35 фермер хужалыгы 165 млн. сумлык дәүләт ярдәме алды, шулардан 20 фермер терлекчелек юнәлеше буенча. Программаның шарты булып авыл хужалыгы продукциясен җитештерүне арттыру һәм яңа эш урыннары булдыру тора.

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы тарафыннан гамәлгә ашырыла торган программалар зур ярдәм булды. 2024 елның беренче яртыеллыгында Татарстан Республикасы бюджетыннан шәхси ярдәмче хужалыкларга сөтчелек юнәлешендә мини – ферма төзү буенча 600 мең сум күләмендә ярдәм күрсәтелгән; савым сыерларын тоту буенча 9778 мең сум күләмендә.

Шулай ук район бюджетыннан һәр арттырылган савым сыеры өчен 5 мең сум күләмендә субсидия түләү дәвам итте. 2024 ел башыннан аны алуға 22 шәхси ярдәмче хужалык гариза биргән. Түләнгән субсидиянең гомуми суммасы 110 мең сум тәшкил иткән.

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы 2024 елда шәхси хужалыкларда авыл хужалыгы җитештерүен үстерүгә юнәлдерелгән Ярдемче программалар исемлеген киңәйтте. Муниципалитетның бурычларының берсе-халыкны дәүләт ярдәме белән үз хужалыкларын ныгытуда максималь кызыксындыру.

Бүгенге көндә программа кысаларында эшмәкәрлекне үстерүнең өстенлекле юнәлешләре булып:

- авыл хужалыгы продукциясен җитештерү һәм эшкәртү;
- азык-төлек продуктлары җитештерү;
- төзелеш материаллары җитештерү;
- туризмны үстерү;
- халыкка көнкүреш хезмәтләре күрсәтү;
- жәмәгать туклануы;
- торак-коммуналь хужалыкка хезмәт күрсәтү;
- кунакханә бизнесы.

4. Кулланучылар базарын үстерү.

Кулланучылар базары Буа районы тормышын сәүдә, жәмәгать

туклануы һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итүдә мөһим сегментларның берсен алып тора, халыкның икътисадый үсешенә һәм мәшгульлеген арттыруга, Кече һәм урта бизнесны үстерүгә ярдәм итә, Буа районы бюджетына сизелерлек өлеш кертә.

Кулланучылар базары турыдан-туры башка базарларга бәйле, ул акчалата керемнәргә, халыкның түләү сәләтенә йогынты ясый, товар-акча мөнәсәбәтләрен җайга сала һәм шуңа күрә кулланучылар базарын нәтижәле үстерү өчен шартлар тудыру районның икътисадый сәясәтенең иң мөһим өлешләреннән берсе булып тора.

Буа районында кулланучылар базарының шактый алга киткән инфраструктурасы булдырылган, ул тотрыклылык белән характерлана, территорияль яктан һәркем файдалана алырлык һәм халыкны азык-төлек, беренче кирәкле товарлар һәм хезмәтләр белән өзлексез тәмин итә.

2024 елның 1 гыйнварына районда кулланучылар базары объектларының гомуми саны 466 берәмлеккә тәшкил итә, шул исәптән:

- 353 ваклап сату объекты;
- 36 җәмәгать туклануы объекты;
- Көнкүреш хезмәтләре өлкәсендә 77 объект.

2023 елда ваклап сату әйләнеше 6006,2 млн. сум яисә 2022 елның шул ук чорына карата чагыштырма бәяләрдә 106,8% тәшкил итте. Район халкының стационар сәүдә объектлары мәйданы белән тәмин ителеше, минималь тәмин ителеш нормативы 351 кв. м булганда, 1000 кешегә 471 кв. м тәшкил итте.

«Буа икмәк заводы» ЖЧЖ ерак урнашкан һәм халык аз яши торган 59 авыл пунктына барып сәүдә итә. Бер ваклап сату базары һәм дүрт сәүдә үзәге эшли.

Эре сәүдә челтәрләре тәкъдим ителгән: «Тандер»ЯАЖ (7 кибет), «Агроторг» ЖЧЖ(5 кибет), «Бристоль» (3), «Красное и белое» (4). Даруханә челтәрләре бар, мәсәлән: «Апрель» (3), Бережная аптека(2), Фармленд(3), Вита(5).

2023 елда халыкка түләүле хезмәтләр күләме 336,46 млн. сум тәшкил иткән, ягъни 2016 елга карата 106,55%.

Гомумән алганда, Буа районының кулланучылар базары тотрыклы һәм тотрыклы, товар туендыру дәрәжәсе югары һәм үсеш динамикасы уңай.

Базарда конкуренция анализы түбәндәге проблемаларны ачыклады:

эре челтәр компанияләрен кертү аркасында конкуренция көчәю һәм» җәяүләп " барып җитү мөмкинлеген булган объектларны киметү;

- эре сәүдә челтәрләре объектлары аша жирле продукцияне сатудагы кыенлыklar:

- логистик чылбырларның булмавы һәм товарларның бәясе арту;

- Энергия ресурсларының, кредитлар буенча ставкаларның артуы, халыкның сатып алу сәләте кимү һәм кадрлар җитмәү

Кулланучылар базарын муниципаль җайга салуның төп бурычлары:

- базарны товарлар белән тулыландыруны тәмин итү һәм халыкның товарларга һәм хезмәт күрсәтүләргә ихтыяжын канәгатьләндерү;

- халыкның аз керемле төркемнәре мәнфәгатьләрен яклау;

- намуслы конкуренцияне тәмин итү, базарны монополияләштерүгә юл куймау;

- кулланучылар хокукларын яклау.

Бу очракта җайга салу механизмнары булып түбәндәгеләр тора:

- салым ташламаларын билгеләү һәм ташламалы кредитлар

- объектларны урнаштыру өчен җир кишәрлекләре бүлеп бирү, биналарны арендага бирү

- заемнар буенча гарантияләр бирү
- муниципаль заказ бирү
- аренда түләве ставкаларын үзгәртү
- социаль әһәмиятле товарларның мәжбүри (минималь) ассортиментын билгеләү
- кулланучылар хокуклары, сәүдә, санитария, әйләнә-тирә мохит кагыйдәләре үтәлешенә административ контроль.

5. Яшьләр арасында эшмәкәрлекне үстерү

Теләсә кайсы илнең икътисадын формалаштыру өчен яшьләр эшмәкәрлеген үстерү мөһим моментларның берсе булып тора. Яшьләрне эшкуарлык эшчәнлегенә җәлеп итү-кече бизнес өлешен арттыру гына түгел, яшьләрне эш белән тәэмин итү проблемасын хәл итү дә ул. Федераль законнар яшь эшмәкәрләрне аерым категориягә бүлеп карамый, аларга кече эшмәкәрлекнең башка субъектлары белән уртақ нигезләрдә ярдәм күрсәтә.

Муниципаль дәрәжәдә яшьләр эшкуарлыгын үстерүдә түбәндәге проблемаларны күрсәтергә мөмкин::

- актив яшьләрнең районнан (Казан, Ульяновск шәһәрләренә) ел саен китүе;

Шул ук вакытта Татарстан Республикасында бу юнәлештә башка җирләргә караганда да күбрәк эш башкарылган. Яшьләр эшмәкәрлеген яклау инфраструктурасы бар – Икътисад министрлыгы системасында (кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары эшмәкәрлеген яклау фонды), Сәүдә-сәнәгать палатасында (яшьләр эшмәкәрлеген үстерү комитеты), бизнес-инкубаторларда, эшмәкәрләрне яклау үзәкләрендә, яшьләр эшләре министрлыгында (Яшь эшмәкәрләр клубы, остазлар остаханәсе, грант ярдәме). Эш башлаучы эшмәкәрләр өчен уку программалары, бизнес-класслар актив гамәлгә ашырыла. Грант ярдәме программасы гамәлдә. Яшь эшмәкәрләр конкурсларының Республика һәм төбәк этаплары үткәрелә.

6. «Буа» сәнәгать паркын үстерү һәм резидентларны җәлеп итү

Буа районында потенциал резидентлар тарафыннан инвестиция проектларын гамәлгә ашыру максатларында файдаланырга мөмкин булган буш җир кишәрлекләре, шулай ук потенциал резидентларны кирәкле инженер ресурслары белән тәэмин итү мөмкинлекләре бар.

2017 елның июлендә районда «Буа» муниципаль сәнәгать паркын төзү буенча актив эш башланды.

Финанслау: ТР бюджеты – 152,5 млн.сум (шул исәптән 2018 елда – 100,6 млн. сум, 2019 елда-51,9 млн. сум). Барлык проектның смета бәясе 268,9 млн. сум (2017 ел бәяләре буенча).

2018 елда бүлеп бирелгән чаралар исәбенә башкарылган эшләр: 10кВт – 1 351м кабельле электр челтәрләре; 0,4 кВт – 777м кабельле электр линияләре; тышкы су челтәрләре – 2 606м; тышкы газ челтәрләре – 9666м.; шебнядагы автомобиль юлы - 523м.; КПП - 1 данә билгеләнгән; бүлү электр пункты. - 1 данә; комплектлы трансформатор подстанциясе-3 данә; газ көйләгеч пункты – 1 данә; газ көйләгеч шкаф пункты - 1 данә; су алу скважиналары-2 данә, (тирәнлегә 70 м дан артык); суүткәргеч насос станциясе – 1 данә; резервуарлар 110 м. куб-2 данә

2019 елда бүлөп бирелгән чаралар исәбенә башкарылган эшләр: уртача басымлы газ белән тәэмин итүнең тышкы челтәрләре – 768 м; басымлы канализациянең тышкы челтәрләре – 4 200 м.; көнкүреш канализациясенең тышкы челтәрләре – 1 680 М.; аскы катлам асфальт автомобиль юлы – 523 м.; канализация насос станциясе – 1 данә; биологик чистарту корылмалары - 1 данә.

«Буа» сәнәгать паркы 2020 елның июлендә файдалануга тапшырылган.

Бүгенге көндә әлеге объектлар «УНИПАРК» ЖЧЖенә тапшырылган.

Сәнәгать паркы ресурсларын гомуми куллану планлаштырыла:

электр энергиясенең кулланыла торган куәте 3 мВт

газ куллану 1063 м3/сәг.

хужалык -эчү ихтыяжларына су куллану 80,6 м3/сәг.

хужалык көнкүреш суларын агызу 100 м3/тәүл.

кооп яуган яңгыр сулары күләме 450 м3

Үсеш планы нигезендә резидентларны 20 житештерү күләмендә урнаштыру планлаштырыла (биләгән мәйданга карап үзгәртелергә мөмкин).

Эш урыннары булдыру концепциясе белән барлыгы 766 эш урыны планлаштырылган. Паркның тулы йөкләнеше 2030 елга көтелә.

5 резидент буенча аларның заявкалары буенча жир кишәрлекләре бүленгән һәм гомуми мәйданы 7,74 га булган жир кишәрлекләре бирү турында шартнамәләр төзелгән, бу сәнәгать паркы территориясенең гомуми мәйданының 28,72% составляет тәшкил итә.

7. «Һөнәри керемгә салым» махсус салым режимы

«Үзмәшгульлек» төшенчәсе законнарда 2017 елдан барлыкка килде. 2017 елның 26 июлендәге 199 федераль закон белән расланган, аның белән Россия Федерациясе Гражданлык кодексының 2 һәм 23 статьяларына үзгәрешләр кертелгән, нәтижәдә индивидуаль эшкуар һәм үзмәшгуль кеше төшенчәләре аерылган. 2017 елның 1 июленнән нянялар, сиделкалар, репетиторлар, тәржемәчеләр, жыештыручылар, гидлар һәм кайбер башка затлар үзмәшгульләр статусында теркәлергә мөмкин. 2024 елның 1 гыйнварына теркәлгән үзмәшгульләр саны 3158 кеше тәшкил итте. 2018 елның 27 ноябрендә «Һөнәри керемгә салым» махсус салым режимын билгеләү буенча эксперимент үткөрү турында» 422 номерлы ФЗ закон кабул ителде. Үзмәшгульләрне "легальләштерүгә" кадәр, аларны икътисадның "күләгәле" сегменты буларак кабул ителер. Әмма үзмәшгульләр аның яңа двигателе булырга мөмкин. Микропредпринимательләр санының артуы илебезнең югары технологияләр гасырында уңышлы үсешенең нигезе булып тора.

Мондый эшче көч базары яшәешенең байтак шартлары бар, аларны исәпкә алырга кирәк

1. Технологияләрне үстерү

Интернет ярдәмендә читтән торып эшләү мөмкинлеген арттыру,

- житештерү процессларын автоматлаштыру,

- халыкның техник белемен арттыру,

- таләп буенча икътисадның популярлыгы үсеше һәм хезмәт күрсәтүләрнең онлайн-биржасы барлыкка килү,

2. Кризис, санкцияләр

- эшсезлек үсеше һәм халыкның керемнәре кимү,

- социаль түлүүлэрне киметү,
 - 3. Эш бирүченең ихтыяжларын үзгөртү
 - югары квалификацияле белгечлэрне тиз эзләү зарурлыгы,
 - чыгымнарны оптимальләштерергә омтылу,
 - 4. Хезмәткәрнең ихтыяжларын үзгөртү
 - эш һәм шәхси тормыш арасында баланс эзләү,
 - керемнәрне контрольдә тоту теләге,
 - уңайлы хезмәт шартларына омтылу
- «Үзмәшгульлек» термины гражданинның үзенә керем чыганагы булдыру инициативасын күздә тоту, өстәвенә рәсми.
- Махсус режимнарны физик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр бер үк вакытта түбәндәге шартларны үти ала:
- алар эшчәнлекне мөстәкыйль алып барудан яисә мөлкәттән файдаланудан керем алалар;
 - эксперимент үткәрү төбәгендә: Мәскәүдә, Мәскәү яки Калуга өлкәләрендә, Татарстан Республикасында эшчәнлек алып баралар;
 - бу эшчәнлек өчен хезмәт килешүләре буенча ялланып эшләүчеләрне җәлеп итмиләр;
 - эшчәнлек төре, аны гамәлгә ашыру шартлары яисә керем суммасы
- 27.11.2018 елдан 422-ФЗ номерлы Федераль законның 4 һәм 6 статьяларында күрсәтелгән чыгармалар исемлегенә керми.

IV. Программа чаралары

- Буа районы-икътисадка үзбездәнең һәм чит ил инвестицияләрен җәлеп итү өчен шактый конкурент өстенлекләргә ия район. Аларга керә:
- районның электр энергиясе белән тәэмин ителеше (Буа РЭСы-житештерелә торган электр энергиясе күләме 128,1 млн. кВт/сәгать);
 - авыл хужалыгында файдалану өчен яраклы җирләр, җирлекләр җирләре, житештерү мәйданчыклары булу;
 - җирнең чагыштырмача түбән бәясе;
 - чагыштырмача арзан квалификацияле хезмәт ресурсларының булуы;
 - торак, Сәнәгать һәм коммерция күчемсез мөлкәте төзелешенең түбән үзкыйммәте;
- алга киткән транспорт инфраструктурасы:
- тимер юл транспорты;
- автомобиль юллары;
- элемент һәм телекоммуникацияләр белән тәэмин ителеш;
- икътисадның алга киткән банк һәм иминият секторы;
- милләтара һәм конфессияара татулык;
 - районда сәяси тотрыклылык;
- Программа чаралары программаның төп максатыннан һәм куелган бурычлардан чыгып билгеләнде. Программаны гамәлгә ашыру чаралары түбәндәге өстенлекле юнәлешләр буенча системалаштырыла:
1. Кече эшмәкәрлекне норматив-хокукий тәэмин итү һәм административ каршылыкларны киметү;
 2. Эшкуарлыкка ярдәм итү инфраструктурасы объектларын төзү һәм үстерү;
 3. Кече эшмәкәрлек субъектларына, шул исәптән социаль эшмәкәрлеккә финанс-кредит һәм мөлкәт ярдәме;
 4. Авыл хужалыгында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру;
 5. Кече эшмәкәрлек субъектларын мәгълүмати тәэмин итү;

4.1.Эшкуарлыкны үстерүне норматив-хокукий тәмин итү һәм административ каршылыкларны киметү

Эшкуарлык эшчәнлеген норматив тәмин итүне камилләштерү эшкуарлыкны үстерүгә уңай шартлар тудыру өчен өстенлекле юнәлешләрнең берсе булып тора. Моның нигезен федераль норматив хокукий база тәшкил итә. Федераль һәм республика норматив-хокукий базасын исәпкә алып, жирле үзидарә органнарының норматив хокукий актларын эшләү планлаштырыла. Нигезсез килештерүләр, рөхсәтләр, контроль тикшерүләр белән бәйлә административ киртәләрне бетерү өчен дәүләт хакимияте органнарына югарыда санап үтелгән процедураларны гадиләштерергә кирәк. Гомумән алганда, эшкуарлар эшчәнлегенә административ каршылыкларның йогынтысын киметү өчен эшкуарларның ижтимагый оешмалары, закон чыгару һәм башкарма хакимият, хокук саклау органнары вәкилләре көчләрән берләштерү, эшкә квалификацияле белгечләрне җәлеп итү планлаштырыла.

Чара исеме	Максат	Үтәү вакыты	Башкаручылар
1. Районда кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итүгә һәм үстерүгә кагылышлы норматив-хокукий актлар эшләү	Эшмәкәрлекне үстерү өчен уңай шартлар тудыру	2024-2028 еллар	Буа МР башкарма комитеты
2. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына хисап бирү тәртибен һәм исәпкә алу системасын җиткерү.	Анализ һәм алга таба эшкәртү өчен тулы дәрәҗә мәгълүмат алу.	2024-2028 еллар	Буа МР башкарма комитеты, Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау фонды, авыл хужалыгы идарәсе, статистика бүлеге (киләшү буенча)
3. Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүгә комачаулый торган административ киртәләрне бетерү. Дәүләт, кулланучылар һәм эшмәкәрләр мәнфәгатьләренәң ярашуын тәмин итү.	Сорала торган документларның тулы исемлеген һәм аларны һәр этапта карауның конкрет срокларын күрсәтеп, район хезмәтләре эшчәнлегенәң төгәл, үтә күренмәле регламентын төзү,шул исәптән: жир кишәрлекләрен милеккә (арендага) рәсмиләштерү, төзелеш һәм реконструкцияләүгә проект документациясен карау, элмә такталарга һәм реклама мәгълүматларына рөхсәтләр рәсмиләштерү, биналарны торактан торака күчерү һәм киресенчә, биналарны яңадан планлаштыруга рөхсәт рәсмиләштерү һ. б.	2024-2028 еллар	КФҮ, Мөлкәт һәм жир палатасы МР башкарма комитетының архитектура бүлеге

4.2. Эшкурлыкка ярдәм итү инфраструктурасы объектларын үстерү

Районда кече эшмәкәрлеккә ярдәм итү инфраструктурасы МР башкарма комитеты тарафыннан тәкъдим ителгән, эшнең төп юнәлешләре:

- башкарма хакимият органнары белән үзара хезмәттәшлек;
- кредит бирү мәсьәләләре буенча кредит оешмалары белән үзара хезмәттәшлек;
- бизнес мәсьәләләре буенча уку семинарлары һәм конференцияләре үткәру;
- хокук саклау органнары; контроль-күзәтчелек органнары белән үзара хезмәттәшлек
- ММЧ белән хезмәттәшлек.

Эшкурлыкка ярдәм итү инфраструктурасы объектларын үстерү буенча төп программа чаралары булып торалар:

Чара исеме	Максат	Үтәү вакыты	Башкаручылар
1. Районда мәгълүмат-консультация пункты булдыру.	Кече һәм урта эшкурлыкка ярдәм итүнең комплекслы үсеш алган инфраструктурасын булдыру	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау фонды, авыл хужалыгы идарәсе Буа муниципаль районында Эшкурлар хокукларын яклау буенча ТР Рәисе каршындагы вәкаләтле вәкил
2. «Буа» сәнәгать майданчыгын үстерү	КУЭ субъектлары санын, эчке тулаем продуктта әйләнеш һәм өлешне арттыру. Яңа эш урыннары булдыру	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, «УНИПАРК» ЖЧЖ

4.3. Кече эшмәкәрлек субъектларына, шул исәптән социаль эшмәкәрлеккә финанс-кредит һәм мөлкәти ярдәм

Практика күрсәткәнчә, кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының күпчелегенең залогы юк һәм тәмин итү (залог) таләп ителгән гадәти банк кредитлауларыннан файдалана алмый. Бу очракта залог кредитыннан башка микрофинанслау системасын, үзара кредитлау системасын, эшкурлык хәвеф-хәтәрләрен иминләштерү механизмнарын, лизинг схемаларын кулланырга мөмкинлек бирә торган яңа финанс инструментларын һәм технологияләрен эшләү һәм кече бизнесны финанслау өлкәсенә кертү зур әһәмияткә ия була.

Чара исеме	Максат	Үтәү вакыты	Башкаручылар
1. Кече һәм урта бизнес өлкәсенә хосусый инвестицияләрен, банкларның кредит ресурсларын, инвестиция	Кече һәм урта бизнес өлкәсенә ресурслар жәлеп итү	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, кредит оешмалары

фондлары акчаларын һәм башка финанс ресурсларын жәлеп итү механизмын эшләү.			
2. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына район икътисадының өстенлекле юнәлешләрен үстерү максатларында жир кишәрлекләре, торак булмаган биналар белән тәмин итүдә ярдәм итү.	Район икътисадының өстенлекле юнәлешләрен үстерү	2024-2028 еллар	БМРның мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы
3. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларын муниципаль заказны үтәүгә кызыксындыру һәм жәлеп итү.	Уздырыла торган сатулар турында эшмәкәрләрнең мәгълүматлылыгын арттыру. Бюджет акчаларын экономияләү.	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты,
4. Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына инвестиция проектларын гамәлгә ашыру өчен инвесторлар эзләүдә ярдәм итү.	Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының потенциал инвесторлар белән үзара хезмәттәшлеген оештыру, КУЭ инвестиция проектларын гамәлгә ашыру өчен банк финанславын һәм хосусый капитал жәлеп итү	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты,
5. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына республика һәм федераль ярдәм чараларын алуда ярдәм итү	Заманча жиһазлар, технологияләр сатып алу һәм алардан файдалану өлешендә КУЭ мөмкинлекләрен киңәйтү. КУЭ субъектлары эшчәнлегендә уңайлы һәм тотрыклы финанс шартлары тудыру.	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау фонды, авыл хужалыгы идарәсе

4.4. Авыл хужалыгында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү, авыл халкының эшлекле активлыгын арттыру чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру.

Районда финанс һәм мәгълүмат ресурслары булмау, Кече предприятиеләрне оештыру һәм финанслау мәсьәләләре буенча квалификацияле белгечләр булмау сизелә. Куелган проблемалар программаның башка чараларын гамәлгә ашыру кысаларында, шул исәптән кече эшмәкәрлек инфраструктурасы аша кече эшмәкәрлек субъектларын мәгълүмати тәмин итү буенча да хәл ителәчәк. Авыл хужалыгында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү буенча төп программа чаралары булып түбәндәгеләр тора:

Чара исеме	Максат	Үтәү вакыты	Башкаручылар
1. Мәгълүмат-консультация, финанс һәм юридик хезмәт күрсәтүләр инфраструктурасын үстерү	Фермер хужалыклары санын арттыру һәм алар житештерә торган продукция күләмнәрен арттыру, яңа эш урыннары	2024-2028 еллар	авыл хужалыгы идарәсе, БМР

аша фермер хужалыкларын төзүгә һәм үстерүгә ярдәм итү	булдыру, хезмәт хакы һәм социаль яклау дәрәжәсен арттыру		башкарма комитеты,
2. Шәхси ярдәмче хужалыкларда житештерелә торган продукцияне житештерү кооперативлары көчә белән әзерләү эшчәнлеген үстерү	КУЭны, шул исәптән авыл хужалыгында социаль эшкарлыкны тотрыклы үстерү һәм аңа ярдәм итү.	2024-2028 еллар	авыл хужалыгы идарәсе, БМР башкарма комитеты,
3. Грант ярдәме программаларында катнашу буенча шәхси ярдәмче хужалыклар, КФХ башлыклары белән очрашулар үткәрү (кирәк булганда)	Авилда КУЭны үстерү өчен федераль һәм республика субсидияләре акчаларын жәлеп итү	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты,, авыл хужалыгы идарәсе, авыл жирлекләре башлыклары,
4. һәр жирлек һәм эшкәртү предприятиесе буенча сөткә сатып алу бәяләре һәм халык белән исәп-хисаплар дәрәжәсенә көндәлек мониторинг үткәрү;	Шәхси ярдәмче хужалыкларда һәм КФХларда продукция житештерүне һәм сыйфатын, терлекләр санын, шул исәптән эре мөгезле терлекләр санын арттыру	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты,, авыл хужалыгы идарәсе, авыл жирлекләре башлыклары,
5. Авыл жирлеге башлыкларын һәм эшмәкәрләрен, сөт жыю һәм эшкәртү белән шөгыльләнүче предприятиеләрне чакырып киңәшмәләр үткәрү	Авил хужалыгы продукциясенә сатып алу бәяләрен күтәрү, шәхси ярдәмче хужалыклар һәм КФХ продукциясен житештерүне һәм сыйфатын, терлекләр санын, шул исәптән эре мөгезле терлекләр санын арттыру	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, авыл хужалыгы идарәсе, авыл жирлекләре башлыклары,
6. Гаилә фермаларын һәм мини-фермаларны йөкләү буенча шәхси ярдәмче хужалыклар белән даими эш алып бару, шулай ук сөтчелек юнәлешендә мини-фермалар төзүне субсидияләү буенча муниципаль һәм республика программаларында катнашу буенча халыкны активлаштыру.	Грант ярдәме чараларын куллануны контрольдә тоту, яңа эш урыннары булдыру, салым керемнәрен арттыру, хезмәт хакы дәрәжәсен күтәрү. Яңа кече фермалар төзү	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, авыл хужалыгы идарәсе, авыл жирлекләре башлыклары,
			БМР башкарма комитеты,, авыл хужалыгы идарәсе, авыл жирлекләре башлыклары,

4.5. Кече һәм урта эшкуарлык субъектларын мәгълүмати тәэмин итү

Муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында "район икътисады һәм күрсәткечләре" бүлегендә:

- кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә юнәлдерелгән эш турында;
- кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итүгә юнәлдерелгән муниципаль норматив актлар турында;
- муниципаль берәмлек территориясендә кече һәм урта эшкуарлык субъектлары белән үткәрелә торган чаралар турында.
- кече һәм урта эшкуарлык субъектларына һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итү инфраструктурасын барлыкка китерүче оешмаларга озак сроклы нигездә муниципаль мөлкәтне биләүгә һәм (яисә) файдалануга бирү максатларында өченче затлар хокукларыннан (кече һәм урта эшкуарлык субъектларының мөлкәт хокукларыннан тыш) Азат муниципаль мөлкәтнең расланган исемлеге.

Массакүләм мәгълүмат чараларында - «Байрак», «Ялав», «Знамя» газеталарында, «Буа Дулкыннары» жирле телевидениесендә, телеграмма каналында, «Одноклассники» һәм «В Контакте» челтәрләрендә, шулай ук Буа муниципаль районының рәсми сайтында Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүгә ярдәм итү темасына белдерүләр, материаллар урнаштырыла. Программа чаралары системасының мәһим юнәлешләреннән берсе булып конференцияләр, эшлекле очрашулар, семинарлар оештыру, эшкуарлык субъектлары эшчәнлеген тәэмин итү өчен мәгълүмати материаллар әзерләү һәм бастырып чыгару юлы белән эшкуарлык субъектлары өчен һәркем файдалана алырлык мәгълүмати-консультация хезмәтләре системасын булдыру тора. Төп программа чаралары булып торалар:

Чара исеме	Максат	Үтәү вакыты	Башкаручылар
Эшмәкәрләр активы белән очрашу.	Көнүзәк проблемаларны һәм аларны хәл итү юлларын тикшерү өчен эшкуарларның дәүләт һәм муниципаль хакимият вәкилләре белән конструктив диалогын гамәлгә ашыру.	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау фонды, Буа муниципаль районында Эшкуарлар хокукларын яклау буенча ТР Рәисе каршындагы вәкаләтле вәкил
Муниципаль район Башкарма комитеты, эчке эшләр бүлеге, Роспотребнадзор, Пенсия Фонды, салым хезмәте, Дәүләт алкоголь инспекциясе һәм башка контроль-күзәтчелек органнары, шулай ук укуыту белән шөгыльләнүче оешмалар вәкилләрен җәлеп итеп,	Эшкуарларның белем дәрәжәсен күтәрү	2024-2028 еллар	Контроль-күзәтчелек органнары хезмәткәрләрен җәлеп итеп, БМР башкарма комитеты

белем бирү чараларын: семинарлар, конкурслар, конференцияләр оештыру.			
Эшкурларга социаль-хезмәт мөнәсәбәтләре, хезмәтне саклау мәсьәләләре буенча практик һәм методик ярдәм күрсәтү.	Хезмәт законнары өлкәсендә эшкурларның белем дәрәжәсен күтәрү.	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты район Халыкны эш белән тәмин итү үзәге ДБУ филиалы хезмәткәрләре
Законнар үзгәрүгә бәйлә рәвештә кече һәм урта эшкурлык мәсьәләләре буенча практик семинарлар оештыру	Кече һәм урта эшкурлык субъектларына законнардагы үзгәрешләр турында мәгълүмат бирү	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, район Халыкны эш белән тәмин итү үзәге ДБУ филиалы хезмәткәрләре, салым хезмәте, ПФ, контроль-күзәтчелек органнары

4.6. Массакүләм мәгълүмат чаралары белән үзара хезмәттәшлек һәм эшкурлык эшчәнлеген пропагандалау

Социаль сәясәт, икътисадны үстерү, эш белән тәмин итү, дәүләт хакимияте органнарының, профсоюзларның һәм эшкурларның эшкурлык хезмәткәрләрен социаль һәм хокукий яклау өлкәсендәге урта гомәлләр эшкурлыкны үстерү өчен уңайлы климат тудыруның мөһим элементы булып тора. Программа чаралары кысаларында эшкурлык эшчәнлегенә ярдәм итүнең уңай тәҗрибәсен пропагандалау, тармакны үстерү проблемаларын яктырту, эшкурның уңай имиджын булдыруда системалы якин килүне гомәлгә ашыру буенча массакүләм мәгълүмат чараларын җәлеп итү планлаштырыла.

Чара исеме	Максат	Үтәү вакыты	Башкаручылар
1. Эшкурның уңай образын формалаштыруга юнәлдерелгән Мәкаләләр, мәгълүмати материаллар бастырып чыгару.	Эшмәкәрлеккә җәмәгәтчелекнең кызыксынуын һәм ышанычын арттыру	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, «Байрак», «Ялав», «Знамя» район газеталары редакциясе
2. Районның кече һәм урта эшкурлыгына ярдәм итү һәм аны үстерү өлкәсендә үткәрелә торган чараларга мәгълүмати ярдәм күрсәтү.	КУЭ эшенең алдынгы тәҗрибәсен системалаштыру һәм тарату. КУЭ вәкилләрен Башкарма комитет үткәргән конкурсларда, күргәзмәләрдә, башка чараларда катнашуга җәлеп итү.	2024-2028 еллар	БМР башкарма комитеты, «Байрак», «Ялав», «Знамя» район газеталары редакциясе, Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау үзәге вәкиле
3. Кече предприятиеләр продукциясе белән күргәзмә-ярминкәләр һәм коллектив стендлар оештыру	Продукцияне сатуга һәм хезмәт күрсәтүләргә, шулай ук	2024-2028 еллар	

	чыгарыла торган продукцияне популярлаштыруга ярдәм итү		БМР башкарма комитеты, КУЭ субъектлары, район житештерүчеләре
--	---	--	---

V. Программаны ресурслар белән тәэмин итү.

КУЭ субъектларын ресурслар белән тәэмин итү түбәндәге рәвешләрдә гамәлгә ашырыла:

- КУЭ, шул исәптән социаль эшмәкәрлеккә финанс ярдәме;
- КУЭ, шул исәптән социаль эшмәкәрлеккә мөлкәт ярдәме;
- КУЭ, шул исәптән социаль эшмәкәрлеккә мәгълүмати ярдәм күрсәтү;
- КУЭ, шул исәптән социаль эшмәкәрлеккә консультация ярдәме;
- КУЭ хезмәткәрләрен әзерләү, яңадан әзерләү һәм квалификациясен күтәрү өлкәсендә ярдәм итү.

Программа чараларын финанс белән тәэмин итү Татарстан Республикасы бюджетлары, Буа муниципаль районы бюджеты акчалары һәм бюджеттан тыш чыганаclar исәбеннән гамәлгә ашырыла. 2024-2028 елларга Программаны гамәлгә ашыру барышында чыганаc булып түбәндәге акчалар тора: КУЭ субъектлары катнашында Татарстан Республикасы бюджеты, «Буа муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджеты - 470 мең сум. Программаны финанслау күләмнәре фаразлау характерында була һәм чираттагы финанс елына бюджет проектларын формалаштырганда һәм раслаганда, бюджеттан тыш чыганаclar күләмнәрен төгәлләштергәндә билгеләнгән тәртиптә ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

Финанс ярдәме шулай ук түбәндәгеләрне үз эченә алырга мөмкин: КУЭ субъектларының һәм аларга ярдәм итү инфраструктурасын барлыкка китерүче оешмаларның йөкләмәләре буенча субсидияләр, бюджет инвестицияләре, дәүләт һәм муниципаль гарантияләр бирү

Мөлкәти ярдәм муниципаль мөлкәтне, шул исәптән җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, торак булмаган биналарны, җиһазларны, машиналарны, транспорт чараларын һ.б. биләүгә яисә файдалануга түләүсез, түләүсез нигездә яисә ташламалы шартларда тапшыру рәвешендә гамәлгә ашырыла. КУЭ субъектларына бирергә мөмкин булган Буа районы буенча мөлкәт (казна мөлкәте) Исемлеге 2 нче кушымтада бирелгән.

Мәгълүмати ярдәм федераль, региональ һәм муниципаль мәгълүмат системаларын һәм мәгълүмат-телекоммуникация челтәрләрен булдыруны һәм КУЭ субъектларына ярдәм итү максатларында аларның эшләвен тәэмин итүне күздә тоталар.

Кадрлар әзерләү, яңадан әзерләү һәм квалификациясен күтәрү өлкәсендә ярдәм. КУЭ субъектларына кадрлар әзерләү, яңадан әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәрү өлкәсендә ярдәм күрсәтү:

1) дәүләт мәгариф стандартлары нигезендә КУЭ субъектлары өчен кадрлар әзерләүгә, яңадан әзерләүгә һәм аларның квалификациясен күтәрүгә юнәлдерелгән якинча белем бирү программаларын эшләү;

2) халыкның социаль якланмаган төркемнәренә караган белгечләрнең һөнәри белемнәрен арттыру, аларның эшлекле сыйфатларын камилләштерү, КУЭ өлкәсендә яңа хезмәт функцияләрен башкаруга әзерләү өчен шартлар тудыру;

3) КУЭ субъектларына укыту-методологик, фәнни-методик ярдәм күрсәтү.

VI. Хәтәрлекләргә бәяләү, аларны киметү чаралары.

Программаны үтәгәндә түбәндәге хәтәрләр исәпкә алынган:

1. Программаны финанслау белән бәйлә хәтәрләр

республика бюджеты ягыннан финанслау,
федераль бюджет тарафыннан финанслау,
жирле бюджетлар ягыннан финанслау житемәү,

Әлеге хәвеф-хәтәрләрнең йогынтысын киметү чаралары:

- бюджет кертемнәренә нәтижеләп мониторинглау; беренче чиратта финанслау өчен өстенлекләргә билгеләү

- муниципаль берәмлекләргә программаны гамәлгә ашыруда катнашуына стимуллар тудыру, муниципаль берәмлекләргә кече һәм урта эшкәрләркә ярдәм итү буенча программа ярдәмендә гамәлгә ашырылган уңышлы проектларын популярлаштыру

2. Тышкы мохит үзгәрү белән бәйлә хәтәрләр

конкурентлык сәләтен киметү һәм, нәтижә буларак, "күләгәгә" китү яки КУЭ предприятиеләрен ябу,

салым законнарына сизелерлек үзгәрешләр

икътисадта кризис күренешләре

КУЭ дәүләт ярдәме өлкәсендә федераль һәм республика законнарына үзгәрешләр

Программа чараларының актуальләп киметү

Әлеге хәтәрләрнең йогынтысын киметү чаралары:

- яңа шартларда эшләргә әзерлек секторы предприятиеләре белән мәгълүмати-методик, белем бирү эшен үткәрү

- Эшкәрләрның ижтимагый һәм һөнәри берләшмәләре белән берлектә законнарға үзгәрешләр кертү буенча тәкъдимнәр эшләү

- Эшкәрләрның ижтимагый һәм һөнәри берләшмәләре белән берлектә кече һәм урта эшкәрлык субъектларына барлык дәрәжәләрдә дәүләт ярдәме чараларын көчәйтү буенча тәкъдимнәр эшләү һәм гамәлгә кертү

- Программа чараларының нәтижеләп ел саен анализлау; Программа чаралары арасында акчаларны яңадан бүлү.

3. Кече факторы белән бәйлә хәтәрләр

эшмәкәрләр ягыннан программа чараларынан файдалану мөмкинләге өлешендә ышанмау

мәгълүмат житемлек булмау сәбәплә, программа чараларына ихтыяж булмау

КУЭның активлыгы житемлек түгел

Әлеге хәтәрләрнең йогынтысын киметү чаралары:

- даими нигездә гамәлгә ашырыла торган чаралар турында эшкәрлык мохите булдыру исәбенә ачыклыкны арттыру, дәүләт ярдәме чаралары ярдәмендә гамәлгә ашырылган уңышлы проектларны популярлаштыру

- мәгълүмат тапшыру коммуникацияләренә төрле каналларынан (ММЧ, Координация советы, Эшкәрлык оешмалары)файдаланып, программаның гамәлгә ашырыла торган чаралары турында эшкәрлык мохитенә даими мәгълүмат житемкәргә гамәлгә ашыру

- КУЭ вәкилләрен жәлеп итеп, программа чараларына төзәтмәләр кертү.

4. Мәгълүматның (статистик, салым һ. б.) дәрәс булмавы белән бәйлә хәтәрлекләргә

дәрес булмаган мәғлүмат алу аркасында эшқуарлыкны үстерү перспективаларын һәм программа чараларын ғамәлгә ашыру нәтижәләлеген дәрес бәяләмәү

Әлеге хәвеф-хәтәрләрнең йогынтысын киметү чаралары:

- КУЭ күрсәткечләре буенча үзара хезмәттәшлек һәм мәғлүмат алмашу турында салым органнары һәм статистика органнары белән килешүләр төзү;

- эшқуарлар мохитен тикшерүләр үткәрү, программа чараларына төзәтмәләр кертү мөмкинлеге

5. Тискәре табигать күренешләре белән бәйлә хәтәрлекләр

- форс-мажор хәлләр-табигый бәлә-казалар (урман янгыннары, су басулар, корылык, жир тетрәүләр)

Әлеге хәтәрлекнең йогынтысын киметү чаралары:

- региональ хакимият органнарының, жирле үзидарәнең нәтижәләрен бетерү буенча координацияләнгән ғамәлләрен эшләү

Программаны ғамәлгә ашыруны мониторинглау һәм аңа үзгәрешләр кертү программаны ғамәлгә ашыру механизмының состав өлеше булачак.

Әлеге программа аны ғамәлгә ашыру барышын ел саен анализлау нәтижәләре буенча үзгәртелә. Үзгәрешләр булырга мөмкин:

- чараларны төшереп калдыру;

- яңа чаралар кертү;

- Буа муниципаль районында узган чорда кече эшмәкәрлекне үстерү йомғаклары.

Буа муниципаль районы Башкарма комитетының структур бүлекчәләре, программа юнәлешләрен ғамәлгә ашыру өчен җаваплы предприятиеләр һәм учреждениеләр ел саен хисап елыннан соң килә торган елның 15 февраленә кадәр Буа муниципаль районы Башкарма комитетының территорияль үсеш бүлегенә программаны ғамәлгә ашыруның барышы турында хисаплар тапшыралар.

Программаны ғамәлгә ашыру йомғаклары каралганнан соң, кирәк булганда, программага үзгәрешләр кертелергә мөмкин.

Программаны ғамәлгә ашыруны Буа муниципаль районы Башкарма комитеты тикшереп тора.

VII. Программаның нәтижәләлеге

Программаны ғамәлгә ашыру нәтижәсе:

КУЭ өчен уңайлы климат тәэмин итү;

- яңа производстволар булдыру;

- халыкның мәшгульлеген арттыру;

- халыкның керемнәре арту;

- бюджетка салым керемнәренәң гомуми күләмендә кече эшмәкәрлек субъектларыннан салым керемнәре өлешен арттыру;

- районның товар базарын конкуренциягә сәләтле продукция һәм жирле җитештерү хезмәтләре белән тәэмин итү.

1 нче кушымта

**2024 - 2028 елларга Буа муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү буенча төп
индикаторлар**

N т/б	Күрсәткечләр исеме	Үлчә ү берә млөг е	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	Муниципаль районда теркәлгән кече һәм урта эшкуарлык субъектларының (КУЭ) гомуми саны	ед.	1175	1180	1182	1187	1190	1197
	алардан:							
1.1	Муниципаль райондагы кече һәм урта предприятиеләр саны (микропредприятиеләрне дә кертеп)	ед.	199	199	199	199	199	199
1.2	Шәхси эшмәкәрләр сыйфатында теркәлгән физик затлар саны	чел.	976	981	983	988	991	998
2	Шәхси эшмәкәрләрне дә кертеп, КУЭ өлкәсендә эшләүче хезмәткәрләр саны	чел.	4148	4674	4690	4690	4690	4690
3	Районда үзмәшгульләр саны	чел.	3158	2161	3000	3000	3000	3000
4	Кече предприятиеләр хезмәткәрләренә исәпләнгән хезмәт хагы фонды	тыс. руб.	343457,90	372804,01	405313,89	439528,37	476618,93	500449,87
5	Кече һәм урта предприятиеләр хезмәткәрләренә уртача хезмәт хагы	руб.	28864,21	31604,27	34606,68	37721,28	41116,9	43172,7
6	Кече һәм урта предприятиеләр әйләнеше	млн. руб.	5645,4	6277,63	6779,85	7261,22	7778,94	8167,8
7	Кече һәм урта бизнес өлеше тулаем территорияль продукт	%	19,8	19,9	20	20,7	21	21,2
8	КУЭ субъектлары гына катнашкан эре заказчылар сатып алулары өлеше	%	59,8	50	50	50	50	50

Файдаланылмый торган күчөмсөз милек объектлары исемлеге

№	Баланс тотучы (Учрежден ие исеме)	Күчөмсөз мөлкөт объекты исеме (бина)	Урнашкан уруны (адресы)	Гомуми мәйданы (кв. метр)		Объектка һәм җир кишәрлегенә хокук билгеләүче документларның булуы (кадастр исәбенә кую)			
						Объект		Җир кишәрлеге	
				Объ ект	Җир кишәр леге	кадастр исәбе	хокук теркәү	кадастр исәбе	хокук теркәү
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	казна мөлкәте	мәктәп бинасы остаханә бинасы	ТР, Буа районы, Норлат авылы, Үзәк ур., 3	290,1 47,2	6193,67	16:14:070301:15 3 16:14:070301:15 2	16АН 661212 16АН 661209	16:14:070 301:120	16АН66140 5
2	казна мөлкәте	мәктәп бинасы	ТР, Буа районы, Өчмунча авылы, Пионер ур., 1а	89,8	2101	16:14:050201:14 9	Серия 16-АК 422259	16:14:050 201:97	Серия 16- АМ 896342
3	казна мөлкәте	мәктәп бинасы	ТР, Буа районы, Тутай авылы, Мәктәп ур., 92 йорт	163	2003	16:14:020301:2 44		16:14:020 301:92	Серия 16- АМ 526785
4	казна мөлкәте	мәктәп бинасы	ТР, Буа районы, Ямбулат ав., Пролетар ур., 10	157,8	1411	16:14:110801:13 9		16:14:1108 01:68	нет
5	казна мөлкәте	мәктәп бинасы	ТР, Буа районы, Иске Суыксу Выселкасы авылы, Мәктәп ур., 1	135	11273	16:14:210401:11 7		16:14:2104 01:92	Серия 16- АМ 896548
6	казна мөлкәте	мәктәп бинасы	ТР, Буа районы, Каенлык авылы, Мәктәп ур., 37	228,9	3348	16:14:040401:2 42	16-16-16/005/2011- 096	16:14:040 401:204	Серия 16- АМ 764428
7	казна мөлкәте	мәктәп бинасы	ТР, Буа районы, Новоселки авылы, Шоссейная ур., 2	141,2	975,31	16:14:230401:76	Серия 16-АК 531433	16:14:230 401:18	Серия 16- АМ764429
8	казна мөлкәте	мәктәп бинасы	ТР, Буа районы, Исак ав., Мәктәп ур., 27	1850 ,7	20407	16:14:010401:22 4	16-16/016- 16/061/001/2015-	16:14:010 401:128	Серия 16- АН 767391

							1447/1		
9	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	ТР, Буа районы, Яңа Мәртле авылы, Жиңу ур., 13 В	276	945	16:14:150601:23 5	св-во от 12.07.2016 серия АА №863515	16:14:1506 01:256	выписка от 29.07.2016
10	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	ТР, Буа районы, Козловка ав., Широкая ур., 22 нче йорт	105,1	912	16:14:240601:15 8		16:14:240 601:72	
11	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	ТР, Буа районы, Теңкәш авылы, Мәктәп ур., 24 нче йорт	347, 2	992,85	16:14:120501:37 3		16:14:1205 01:213	
12	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	ТР, Буа районы, Атабай-Әнкәбә авылы, Үзәк ур., 19 йорт	249, 6					
13	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	ТР, Буа районы, Нурвахит авылы, Яшел ур., 20 нче йорт	200	1073	16:14:120901:15 2		16:14:1209 01:90	
14	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	Буа районы, Татар Биморзасы авылы	30					
15	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	ТР, Буа районы, Тимбай авылы, Икенче тыкрык, 3 нче йорт	32	89	16:14:200301:8 6		16:14:200 301:70	
16	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	ТР, Буа районы, Яшевка ав., Нагорная ур., 21 нче йорт	245, 9	5889,2 5	16:14:250501:23 0		16:14:250 501:146	
17	казна мөлкәте	хастаханә биначасы	Буа районы, Янтуган авылы, Мәктәп ур., 3 йорт	727	12700	16:14:180201:45 4		16:14:1802 01:184	
18	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	Яскүл авылы, Ленин ур., 42 нче йорт	112	871,95	16:14:170401:10 1		16:14:1704 01:69	
19	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	Иске Мертле авылы. Мәктәп ур., 4 нче йорт	172,4	2126	16:14:160601:23 7		16:14:1606 01:149	
20	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	Тутай авылы, Мәктәп ур., 14 а йорт	163	2003	16:14:020301:2 44		16:14:020 301:92	
21	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	Чуаш Аксуы авылы, Мәктәп ур., 30 йорт	214,7	852	16:14:020401:2 08		16:14:020 401:86	
22	казна мөлкәте	мәктәп биначасы	Әхмәт ав., Үзәк ур., 16 а йорт	101,1	2098	16:14:060301:16 5		16:14:060 301:132	

23	казна мөлкәте	КПМ би­на­сы	Новоселки авылы, Шоссейная ур., 67 нче йорт	56,9	18500	16:14:230401:11 4	есть	16:14:230 401:67	
24	казна мөлкәте	Балалар бакчасы би­на­сы	ТР. Буа шәһәре, Космовский ур.,	561, 6	4607,4 4	16:14:990171:26	№ 16:14:990171:26- 16/266/2020-2 от 11.11.2020	16:14:990 171:7	№ 16- 16/016- 16/999/001 /2016- 5043/1 от 01.03.2016
25	казна мөлкәте	Торак булмаган бина (Граждан нар оборонас ы склады)	ТР, Буа шәһәре, Газ ур. 16 й.	1023 ,1	3924	16:14:990118:36 4	№16:14:990118:364 -16/266/2023-2 от 15.08.2023	16:14:990 118:13	№ 16:14:99011 8:13- 16/266/202 3-3 от 15.08.2023

2024 - 2028 елларга Буа муниципаль районында кече эшкуарлыкны үстерү буенча программа чаралары

Чара исеме	Башкаручы	Үтәү вакыты	Финансл ау чыганагы	Чараны гамәлгә ашыруга чыгымнар (мең сум)						Көтелгән нәтижә
				барл ыгы	2024	2025	2026	2027	2028	
1. Эшкуарлыкны үстерүне норматив-хокукий тәэмин итү һәм административ каршылыкларны киметү										
Районда кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итүгә һәм үстерүгә кагылышлы норматив-хокукий актлар эшләү	МР башкарма комитеты,	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Эшмәкәрлекне үстерү өчен уңай шартлар тудыру
Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына хисап бирү тәртибен һәм исәпкә алу системасын җиткерү.	МР башкарма комитеты, Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау фонды, Буа районы авыл хужалыгы идарәсе, статистика бүлеге (киләшү буенча)	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Анализ һәм алга таб. эшкәртү өчен тулы дөрес мәгълүмат алу
Кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүгә комачаулый торган административ киртэләрне бетерү. Ярашуны тәэмин итү дәүләт, кулланучылар һәм эшмәкәрләр мәнфәгатьләре.	Мөлкәт һәм җир палатасы мөнәсәбәт, архитектура бүлеге, КФҮ	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Сорала торган документларның тулы исемлеген һәм аларның һәр этапта карауына конкрет срокларны күрсәтеп, район хезмәтләре эшчәнлегенең төгәл, үткүренмәле регламентын төзү, шул исәптән: җир кишәрлекләрен

Чара исеме	Башкаручы	Үтәү вакыты	Финансл ау чыганагы	Чараны гамәлгә ашыруга чыгымнар (мең сум)						Көтелгән нәтижә
				барл ыгы	2024	2025	2026	2027	2028	
										милеккә (арендага) рәсмиләштерү, төзелеш һәм реконструкцияләүгә проект документациясен карау элмә такталарга һәм реклама мәгълүматларына рөхсәтләр рәсмиләштерү, биналарны торакта торакка күчерү һәм киресенчә, биналарны яңадан планлаштыруг каrarлар рәсмиләштер h. б.
2. Эшқуарлыкка ярдәм итү инфраструктурасы объектларын үстерү										
Районда мәгълүмат-консультация пункты төзү	МР башкарма комитеты, Татарстан Республикасы эшмәкәрлекне яклау фонды, Буа районы авыл хужалыгы идарәсе	2024- 2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Кече һәм урт эшқуарлыкка ярдәм итүнең комплексль үсеш алган инфраструктурасын булдыру
«Буа» сәнәгать майданчыгын үстерү	МР башкарма комитеты, «УНИПАРК» ЖЧЖ, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты	2024- 2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	КҮЭ субъектлары санын втбда әйләнеш һәм өлешне арттыру. Яңа э уриннары булдыру.
3. Кече эшмәкәрлек субъектларына, шул исәптән социаль эшмәкәрлеккә финанс-кредит һәм мөлкәт ярдәме										

Чара исеме	Башкаручы	Үтәү вакыты	Финансл ау чыганагы	Чараны гамәлгә ашыруга чыгымнар (мең сум)						Көтелгән нәтижә
				барл ыгы	2024	2025	2026	2027	2028	
Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына район икътисадының өстенлекле юнәлешләрен үстерү максатларында жир кишәрлекләре, торак булмаган биналар белән тәэмин итүдә ярдәм итү.	Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы, МР башкарма комитеты,	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Район икътисадының өстенлекле юнәлешләрен үстерү
Кече һәм урта эшкуарлык субъектларын муниципаль заказны үтәүгә кызыксындыру һәм жәлеп итү.	МР башкарма комитеты,	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Уздырыла торган сатулар турында эшмәкәрләрнең мәгълүматлылыгын арттыру. Бюджет акчаларын экономияләү
Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына инвестиция проектларын гамәлгә ашыру өчен инвесторлар эзләүдә ярдәм итү.	МР башкарма комитеты,	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Кече һәм урта эшкуарлык субъектларының потенциалы белән инвесторлар арасында үзара хезмәттәшлекте оештыру, КУЭ инвестиция проектларын гамәлгә ашыру өчен банк финанславын һәм хосусый капитал жәлеп итү
Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына республика һәм федераль ярдәм чараларын алуда ярдәм итү	МР башкарма комитеты, Буа районы авыл хужалыгы идарәсе	2024-2028 еллар								Заманча җиһазлар технологияләр сатып алу һәм аларда файдалану өлешендә КУЭ мөмкинлекләрен киңәйтү. КУЭ субъектларын эшчәнлегендә уңайлаштыру

Чара исеме	Башкаручы	Үтәү вакыты	Финансл ау чыганагы	Чараны гамәлгә ашыруга чыгымнар (мең сум)						Көтелгән нәтижә
				барл ыгы	2024	2025	2026	2027	2028	
										һәм тотрыклы финан шартлары тудыру.
4. Авыл хужалыгында кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру. авыл халкының эшлекле активлыгын арттыру.										
Мәгълүмат-консультация, финанс һәм юридик хезмәт күрсәтүләр инфраструктурасын үстерү аша фермер хужалыкларын төзүгә һәм үстерүгә ярдәм итү	Буа районы авыл хужалыгы идарәсе	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Фермер хужалыклар санын арттыру һәм алар житештерә торган продукция күләмнәрен арттыру, яңа эш урыннары булдыру хезмәт хакы һәм социаль яклау дәрәжәсен арттыру
Шәхси ярдәмче хужалыкларда житештерелә торган продукцияне житештерү кооперативлары көче белән әзерләү эшчәнлеген үстерү	Буа районы авыл хужалыгы идарәсе	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	КУЭ шул исәптән авыл хужалыгында социаль эшкуарлыкны тотрыклы үстерү һәм аңа ярдәм итү.
Һәр жирлек һәм эшкәртү предприятиесе буенча сөткә сатып алу бәяләре һәм халык белән исәп-хисаплар дәрәжәсенә көндәлек мониторинг үткәрү;	МР башкарма комитеты, авыл хужалыгы идарәсе, авыл жирлекләре башлыклары	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Шәхси ярдәмче хужалыкларда һәм КФХларда продукция житештерүне һәм сыйфатын, терлекләр санын, шул исәптән эре мөгезле терлекләр санын арттыру
Авыл жирлеге башлыкларын һәм эшмәкәрләрне, сөт җыю һәм эшкәртү белән шөгыльләнүче предприятиеләрне чакырып, айлык киңәшмәләр үткәрү	МР башкарма комитеты, авыл хужалыгы идарәсе, авыл жирлекләре башлыклары	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Авыл хужалыгы продукциясенә сатып алу бәяләрен күтәрү шәхси ярдәмче хужалыклар һәм КФХ продукциясен житештерүне һәм сыйфатын, терлекләр

Чара исеме	Башкаручы	Үтәү вакыты	Финансл ау чыганагы	Чараны гамәлгә ашыруга чыгымнар (мең сум)						Көтелгән нәтижә
				барл ыгы	2024	2025	2026	2027	2028	
										санын, шул исәптән эр мөгезле терлеклә санын арттыру
Гаилә фермаларын һәм мини-фермаларны йөкләү буенча шәхси ярдәмче хужалыklar белән даими эш алып бару, шулай ук сөтчелек юнәлешендә мини-фермалар төзүне субсидияләү буенча муниципаль һәм республика программаларында катнашу буенча халыкны активлаштыру.	МР башкарма комитеты, авыл хужалыгы идарәсе, авыл жирлекләре башлыклары	2024-2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Грант ярдәм чараларын куллануны контрольдә тоту, яңа эш урыннары булдыру, салым керемнәрен арттыру, хезмәт хакы дәрәжәсен күтәрү. Яңа кече фермалар төзү
5. Кече эшмәкәрлек субъектларын мәгълүмати тәэмин итү										
Эшмәкәрләр активы белән очрашулар оештыру. Муниципаль район башкарма комитеты, РОВД, Роспотребнадзор, ПФ, салым хезмәте, Дәүләт алкоголь инспекциясе вәкилләрен җәлеп итеп, белем бирү чараларын: семинарлар, конкурслар, тренинглар, конференцияләр оештыру һ. б.	МР башкарма комитеты, ТР эшмәкәрлекне яклау фонды Район эчке эшләр бүлеген, Роспотребнадзор, Буа шәһәренең пенсия фонды бүлеген, Буа шәһәренең халыкны эш белән тәэмин итү үзәген ДКУ, Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының Буа социаль	2024-2028 еллар	МБ бюджет ы	350	40	70	70	70	70	Көнүзәк проблемаларны һәм аларны хәл итү юлларын тикшерү өчен эшқуарларның дәүләт һәм муниципаль хакимият вәкилләрен белән конструктив диалогын гамәлгә ашыру. Эшқуарларның белем дәрәжәсен күтәрү, кече һәм урта эшқуарлык субъектларына законнардагы үзгәрешләр турында мәгълүмат бирү.

Чара исеме	Башкаручы	Үтәү вакыты	Финансл ау чыганагы	Чараны гамәлгә ашыруга чыгымнар (мең сум)						Көтелгән нәтижә
				барл ыгы	2024	2025	2026	2027	2028	
	яклау бүлеге , 8 нче салым инспекциясе, Дәүләт алкоголь инспекциясе									
Эшкуарларга социаль-хезмәт мөнәсәбәтләре, хезмәтне саклау мәсьәләләре буенча практик һәм методик ярдәм күрсәтү.	Буа шәһәренең халыкны эш белән тәмин итү үзәге ДКУ хезмәткәрләре , МР башкарма комитеты, ТР Хезмәт, халыкны эш белән тәмин итү һәм социаль яклау министрлыгыны ң Буа социаль яклау бүлеге	2024- 2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Хезмәт законнары өлкәсендә Эшкуарларның белем дәрәжәсен арттыру
6. Массакүләм мәгълүмат чаралары белән үзара хезмәттәшлек һәм эшкуарлык эшчәнлеген пропагандалау										
Эшкуарның уңай образын булдыруга юнәлдерелгән Мәкаләләр, мәгълүмати материаллар бастырып чыгару	МР башкарма комитеты, «Байрак», «Знамя», «Ялав» район газетасы редакциясе	2024- 2028 еллар	-	-	-	-	-	-	-	Эшмәкәрлеккә жәмәгәтчелекнең кызыксынуын һәм ышанычын арттыру
Районның кече һәм урта эшкуарлыгына ярдәм итү һәм аны үстерү өлкәсендә үткәрелә торган чараларга мәгълүмати ярдәм күрсәтү.	МР башкарма комитеты, «Байрак», «Знамя», «Ялав» район газетасы редакциясе,	2024- 2028 еллар	-	-		-	-	-	-	КУЭ эшенең алдынгы тәҗрибәсен системалаштыру һәм тарату. КУЭ вәкилләре Башкарма комите үткәрә торган конкурсларда, күргәзмәләрдә, башк чараларда катнашу

Чара исеме	Башкаручы	Үтәү вакыты	Финансл ау чыганагы	Чараны гамәлгә ашыруга чыгымнар (мең сум)						Көтелгән нәтижә
				барл ыгы	2024	2025	2026	2027	2028	
										жәлеп итү
Кече һәм урта предприятиеләр продукциясе белән күргәзмә-ярминкәләр һәм коллектив стендлар оештыру	МР башкарма комитеты, эшмәкәрләр	2024-2028 еллар	МБ бюджет ы	150,0	30	30,0	30,0	30,0	30,0	Продукцияне сатуга һәм хезмәт күрсәтүләргә шулай ук чыгарыл торган продукцияне популярлаштыруга ярдәм итү